

Dotace a ozdravování domů

Důležitou roli v naplňování záměrů Radonového programu České republiky mají také pracovníci Ministerstva financí. Právě k nim směřují žádosti majitelů bytů a domů, kteří se na základě výsledků měření rozhodli snížit úroveň koncentrace radonu, o poskytnutí dotace na protiradonová opatření.

Realizace takových projektů má svá pravidla a podléhá striktnímu právnímu rámci. Významnou měrou však ovlivňují kvalitu života lidí a jejich zdraví. A nejen to. Vlastníci se o ně zajímají také proto, že spoluurčují hodnotu nemovitostí na trhu s realitami.

Ing. Věry Dědkové, vedoucí oddělení legislativy a metodiky odboru financování územních rozpočtů Ministerstva financí České republiky jsme se zeptali na současný stav přidělování dotací, na dosažité zkušenosti a výsledky.

■ **Můžete objasnit úlohu Ministerstva financí v Radonovém programu?**

Spočívá zejména v poskytování dotací ze státního rozpočtu. Dotace jsou určeny na likvidaci starých radiačních zátěží. Mají pokrýt náklady na zjištění přítomnosti radonu ve vnitřním ovzduší staveb, na realizaci opatření potřebných k podstatnému snížení úrovně jeho pronikání do bytů a obytných domů a také na realizaci opatření ke snížení obsahu přírodních radionuklidů v pitné vodě, která je určena k veřejnému zásobování.

■ **Jak je poskytování dotací na realizaci protiradonových opatření legislativně upraveno?**

Možnost poskytnutí dotace z prostředků státního rozpočtu na likvidaci starých radiačních zátěží vyplývá ze zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Předpokladem k poskytnutí dotace je splnění podmínek upravených v prováděcích předpisech k tomuto zákonu. Jedná se o vyhlášku č. 462/2005 Sb., která stanoví podmínky k poskytnutí dotace. Postup při podání žádosti a poskytnutí prostředků ze státního rozpočtu žadateli upravuje vyhláška č. 461/2005. Uvádí i výčet dokumentů, kterými je třeba doložit splnění podmínek k poskytnutí dotace.

■ **V čem spočívají podmínky k získání dotace?**

Důvodem pro možné poskytnutí dotace ze státního rozpočtu je dlouhodobé překročení hodnot objemové aktivity radonu, stanovených v § 3 vyhlášky č. 462/2005 Sb. Přítomnost radonu se zjišťuje v obytných místnostech a kuchyních bytů nebo rodinných domů užívaných k trvalému bydlení, v budovách sloužících k dlouhodobému pobytu dětí a mládeže a v budovách sloužících pro zabezpečení sociálních nebo zdravotních služeb, pokud bylo k jejich výstavbě vydáno stavební povolení nebo obdobné povolení do 28. února 1991. Dotace z prostředků státního rozpočtu může být poskytnuta i na snížení obsahu přírodních radionuklidů ve vodě určené k veřejnému zásobování pitnou vodou, jestliže byla překročena mezní hodnota stanovená ve vyhlášce č. 307/2002 Sb.

Předpokladem pro poskytnutí dotace je podání písemné žádosti, k níž se připojí doklady prokazující splnění stanovených podmínek. Jedná se o doklad o vlastnictví objektu a způsobu jeho užívání, výsledky měření prokazující dlouhodobé překročení stanovených hodnot objemové aktivity radonu. Dále je to také stanovisko Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, rozpočet předpokládaných nákladů a projektová dokumentace. Vlastníci bytů nebo rodinných domů předkládají projektovou dokumentaci pouze v případě rozsáhlejších a nákladnějších úprav, které vyžaduje zvýšená koncentrace radonu výrazně překračující hodnoty stanovené příslušnou vyhláškou.

■ **Můžete uvést průměrný počet domů, které se v jednom kalendářním roce ozdraví, a celkovou výši dotací za toto období?**

V každém z uplynulých dvou let bylo ozdraveno dvanáct domů. Ze státního rozpočtu bylo v roce 2005

(Dokončení na následující straně)

na ozdravení domů uvolněno 1,8 milionů, v následujícím roce pak dalších 1 740 369 Kč. Největší objem prostředků státního rozpočtu však představují dotace na snížení objemu radonu ve vodě určené k veřejnému zásobování pitnou vodou.

■ **Kolik procent žadatelů se žádostí uspěje?**

Mohu říci, že v současnosti je úspěšnost stoprocentní. Pokud je žádost řádně doložena a pokud je realizace ozdravného opatření účinná, to znamená, klesne-li hodnota objemové aktivity radonu pod stanovenou hranici, je dotace poskytnuta každému žadateli. Ministerstvo financí komunikuje se žadateli prostřednictvím krajských úřadů, které se na plnění Radonového programu také podílejí. V případě potřeby pak pracovníci krajských úřadů žadatele informují, jaké doklady je třeba doplnit.

■ **Kdo v jednotlivých případech o výši dotace rozhoduje?**

O tom, zda bude dotace ze státního rozpočtu poskytnuta a v jaké výši, rozhodují odpovědní pracovníci Ministerstva financí, které je poskytovatelem dotací.

■ **Vyčerpali jste už všechny prostředky určené pro letošní rok?**

V roce 2007 jsme z prostředků státního rozpočtu dosud vyčerpali necelých 15 milionů Kč. Pro tento rok ve státním rozpočtu zbývá ještě dostatečná rezerva.

■ **Je možné odhadnout jak tomu bude se státním příspěvkem v dalších letech?**

Předpokládáme, že dle stávajícího usnesení vlády ČR č. 970 ze dne 7. října 2002 o Radonovém programu ČR, to znamená do roku 2009, budou ve státním rozpočtu pro tento účel rezervovány prostředky v dostatečném objemu. Na protiradonová opatření počínaje rokem 2007 již ve státním rozpočtu není vyčleněna samostatná částka. Prostředky jsou zahrnuty mezi prostředky na výdaje stanovené zvláštními zákony nebo dalšími právními předpisy. Pro tuto položku státního rozpočtu je vyčleněno 210 milionů Kč, z nichž jsou

uvolňovány i dotace na protiradonová opatření.

■ **Je dotace určená majitelům starších objektů neúměrně zatížených radonem jedinou finanční pomocí, kterou občanům v souvislosti s radonem poskytnete?**

Podle Radonového programu a na základě atomového zákona poskytuje Ministerstvo financí pouze výše popsané účelové dotace.

■ **Kolik času od příslibu dotace k jejímu proplacení většinou uběhne?**

Přijetí žádosti a rezervaci prostředků státního rozpočtu pracovníci ministerstva potvrzují zpravidla do 14 dnů od jejího doručení. Dotaci je možné uvolnit po realizaci ozdravného protiradonového opatření na základě dokladů prokazujících skutečnou výši nezbytných nákladů, účinnost provedených opatření a souhlasného stanoviska Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Prostředky státního rozpočtu jsou poukazovány žadateli zpravidla do 14 dnů od doručení všech těchto dokladů. Délka procesu od podání žádosti do uvolnění prostředků státního rozpočtu závisí pouze na tom, jak rychle

vlastník objektu ozdravné opatření realizuje a prostřednictvím krajského úřadu zašle Ministerstvu financí potřebné doklady. Evidujeme však také žádosti z loňského roku, u nichž dosud nebylo provedení ozdravného opatření doloženo. Poskytnutí dotace v předpokládané výši tím není ohroženo; dotace bude poskytnuta poté, co žadatel doloží, že provedl potřebná opatření a došlo k požadovanému snížení expozice radonu.

■ **Za jakých okolností je možné získat příslib dotace vyšší než 150 000 Kč a čím je nutné takovou žádost doložit?**

Takovou dotaci je možné získat jen výjimečně, pokud průměrné hodnoty objemové aktivity radonu v obytných a pobytových místnostech překročí hodnotu 4 000 Bq/m³. Vlastník objektu s tak vysokou koncentrací radonu musí kromě dokladu o vlastnictví objektu a způsobu jeho užívání, výsledků měření, stanoviska Státního úřadu pro jadernou bezpečnost a rozpočtu předložit i projektovou dokumentaci opatření ke snížení hodnot objemové aktivity radonu. O výši dotace s konečnou platností vždy rozhoduje Ministerstvo financí.

-red-

Užitečné rady pro výběr projektanta a stavební firmy

Při výběru projektanta a stavební firmy se vždy ptejte na jejich zkušenosti s těmito pracemi. U firem, které již bezchybně realizovaly protiradonová opatření, je vyšší pravděpodobnost, že se koncentrace v objektu dostatečně sníží a dotace bude moci být proplacena. Některé stavební firmy dokonce nabízejí financování části opatření z vlastních prostředků. Majitel objektu jim stavební práce uhradí až z přidělené dotace. Je pochopitelné, že v tomto případě je v přímém zájmu firmy, aby opatření byla dostatečně účinná a potíže s proplacením dotace nevznikly.

Kontakty na pracovníky krajských úřadů spolupracujících na radonovém programu i na inspektory Regionálních center Státního úřadu pro jadernou bezpečnost vám kdykoliv sdělíme na tel: 226 518 166 nebo 226 518 177. Zároveň zodpovíme všechny dotazy týkající se radonové problematiky.

Poskytování dotace

- postup

Ministerstvo financí (MF) posuzuje, schvaluje a uděluje dotaci zpravidla do výše 150 000 Kč na jeden byt či dům **ve dvou etapách**. První etapa - před zahájením prací - začíná doručením písemné žádosti vlastníka nemovitosti MF. Pracovníci ministerstva posoudí její oprávněnost a vlastníkovi sdělí výši částky, rezervované pro něj ve státním rozpočtu. Druhá etapa - po ukončení prací - spočívá v předložení dokladů o provedených opatřeních uvedených v § 6 vyhlášky č. 461/2005 Sb., teprve potom MF dotaci poskytne.

Jak postupovat před zahájením stavebních prací

Nejprve je třeba dlouhodobě (alespoň dva měsíce) proměřit úroveň radonu ve všech obytných místnostech domu, který je určen k trvalému užívání a během měření je obydlen.

- Pokud průměrná hodnota těchto měření přesáhne 1000 Bq/m^3 , je třeba kontaktovat inspektora pro přírodní zdroje záření na místně příslušném regionálním centru Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Ten má možnost výsledky dalším měřením ověřit, a jestliže se uvedené hodnoty potvrdí, vystaví doporučení k poskytnutí dotace.
- Majitel objektu musí také kontaktovat pracovníka místně příslušného Krajského úřadu, který se zabývá radonovou problematikou. Pomůže žadateli při vyplnění žádosti o poskytnutí dotace. Vzor žádosti lze nalézt na internetových stránkách Ministerstva financí (www.mfcr.cz) pod odkazem veřejnost - legislativa - vyhlášky.
- Žádost pak putuje na MF. Jeho pracovníci krajskému úřadu písemně potvrdí její přijetí a sdělí výši částky, kterou na základě

údajů uvedených v žádosti rezervují pro vlastníka ve státním rozpočtu. K ozdravení bytu může být poskytnuta dotace do výše 150 000,- Kč. Zahrnuje úhradu nákladů spojených s vypracováním rozpočtu a projektové dokumentace, úhradu přímých nákladů na realizaci opatření i na kontrolní a závěrečná měření.

Jak postupovat po ukončení stavebních prací

Podle zákona lze dotaci poskytnout pouze na účinná protiradonová ozdravná opatření. Protiradonovým ozdravným opatřením se míní opatření navržené a provedené podle **ČSN 73 0601** ke snížení průměrných hodnot objemové aktivity radonu a ostatních přírodních radionuklidů a záření gama v budovách. Norma také definuje, jaká opatření lze považovat za účinná: obsah radonu v ovzduší stavby musí být snížen pod směrnou hodnotu 400 Bq/m^3 nebo alespoň o 75 % z původní hodnoty.

Zjištění účinnosti ozdravného opatření

Účinnost ozdravného opatření se zjišťuje ve dvou etapách:

- **Krátkodobé ověření účinnosti** ozdravného opatření, které je součástí procesu ozdravování. Měření je podkladem pro rozhodování o proplacení dotace. Měření zhodnotí inspektor Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Vystaví také výsledné stanovisko k proplacení dotace.
- **Dlouhodobé ověření účinnosti** opatření na vyplacení dotace nemá vliv. Je pouze informací pro majitele objektu, jaké úrovni ozáření jsou vystaveni obyvatelé bytu za podmínek běžného užívání. Dlouhodobé měření je součástí výzkumu a zdarma jej poskytuje Státní ústav radiační ochrany v Praze nebo v Hradci Králové, podle toho, kdo zajistil prvotní měření v objektu.

Co ukázala měření

V současné době většina prováděných opatření spočívá v instalaci odvětrávacího zařízení do podlaží domu. Tato opatření mají vysokou účinnost. V objektech ozdravených v uplynulých třech letech průměrná účinnost opatření dosahuje 85 %. Původní hodnoty zjištěné v bytech se tedy snížily o 85%, což plně odpovídá požadavkům ČSN 73 0601.

Ing. Ivana Fojtíková
Státní ústav radiační ochrany

Legislativní okénko

Čtenáře bulletinu pravidelně seznamujeme s důležitými výňatky a citacemi ze zákonů, které se vlivem nejrůznějších okolností stávají aktuální, významné nebo hodné zvláštního zřetele. **Ing. Eva Bílková, vedoucí Regionálního centra SÚJB v Hradci Králové**, vybrala pasáže o směrných hodnotách ionizujícího záření, které jsou důležité pro potřeby stavebního řízení. Uvádí je § 95 vyhlášky č. 307/2002 Sb. ve znění vyhlášky č. 499/2005 Sb.

Překročení směrných hodnot OAR (jak 200 Bq/m³ a 0,5 μSv/h, tak 400 Bq/m³ a 1 μSv/h) nebrání užívání staveb k bydlení. Vlastník budovy má podle § 6 odst. 5 zákona povinnost usilovat o snížení ozáření na rozumně dosažitelnou úroveň, pokud je očekávané snížení rizika zdravotní újmy dostatečné k odůvodnění nákladů spojených se zásahem. SÚJB doporučuje, aby při překročení směrných hodnot podle § 95 odst. 1 vyhlášky stavební úřad informoval stavebníka o možnostech snížení přírodního ozáření v objektu. V budovách sloužících jako pracoviště je postup při překročení směrné hodnoty OAR 400 Bq/m³ upraven v §§ 87 až 90 vyhlášky.

Mezní hodnoty pro ozáření z přírodních radionuklidů ve zkolaudovaných stavbách s obytnými nebo pobytovými místnostmi jsou stanoveny v § 95 odst. 3 vyhlášky hodnotami 4000 Bq/m³ a 10 μSv/h. Při jejich překročení stavební úřad nařídí podle § 6 odst. 5 zákona nezbytné úpravy stavby, pokud je to ve veřejném zájmu.

Je-li překročení mezních hodnot zjištěno při krátkodobém měření OAR v novostavbě, SÚJB doporučuje, aby stavební úřad zakázal používání stavby podle zákona č. 183/2006 Sb., § 120 odst. 2 nebo § 122 odst. 4. A pak žádal detailní proměření OAR v objektu za podmínek blízkých podmínkám běžného užívání. V případě, že se překročení mezních hodnot potvrdí, bude požadovat odstranění zjištěného nedostatku.

Podle zákona č. 18/1997 Sb. o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon), je každý, kdo navrhuje umístění stavby s obytnými nebo pobytovými místnostmi nebo žádá o stavební povolení takové stavby, povinen za-jistit stanovení radonového indexu stavebního pozemku a výsledky předložit stavebnímu úřadu. Ten stanoví podmínky k provedení preventivních opatření.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (dále SÚJB) považuje za dobrou praxi, aby tam, kde stavební úřad stanoví podmínky k provedení protiradonových opatření, jejich splnění také kontroloval.

Současný stav vývoje technologií, které preventivně brání pronikání radonu do staveb, umožňuje, aby za standardních podmínek větrání byla objemová aktivita radonu (OAR) v **nových objektech** nižší než 200 Bq/m³ a příkon fotonového dávkového ekvivalentu nižší než

0,5 μSv/h. **Směrné hodnoty 200 Bq/m³ a 0,5 μSv/h podle § 95 odst. 4 vyhlášky č. 307/2002 Sb. ve znění vyhlášky č. 499/2005 Sb. (dále jen vyhláška) slouží především ke zhodnocení kvality stavebních prací z hlediska protiradonové prevence. Tedy jak ke zhodnocení kvalit projektu, tak i realizace protiradonových preventivních opatření. Týkají se však neobývaných staveb, kde je z časových důvodů možné měřit jen krátkodobě, ačkoliv směrné hodnoty jsou míněny jako celoroční průměr.**

Objemovou aktivitu radonu v ovzduší obývaného objektu kromě kvalit stavby významně ovlivňuje také chování a návyky uživatelů (například větrací a topný režim, zavírání vstupu do sklepa, dispozice stavby a podobně). Směrné hodnoty z hlediska ozáření osob pro tyto zkolaudované (obývané) stavby stanoví § 95 odst. 1 vyhlášky na 400 Bq/m³ a 1 μSv/h. Vztahují se na průměrnou hodnotu při výměně vzduchu obvyklé při užívání. Odpovídají výsledkům dlouhodobého, nejlépe celoročního měření OAR.

Informace - 5. Mezinárodní radonová konference v Praze 2007

Ve dnech 9. - 15. září tohoto roku se v Praze uskutečnil již 5. ročník mezinárodní konference s názvem **Ochrana proti radonu v domech a na pracovištích** (5th Conference on Protection Against Radon at Home and at Work). Jako již tradičně se organizace konference ujala Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská ČVUT v Praze, tentokrát ve spolupráci se Státním ústavem radiační ochrany a společností RADON v.o.s. Vědecké konference se zúčastnilo nejen mnoho evropských odborníků zabývajících se radonovou problematikou, ale tentokrát nechyběli ani zástupci řady zemí z Afriky, Asie i Ameriky. Bohatá výměna názorů a zkušeností z jednotlivých oblastí byla během 5. ročníku rozšířena o možnost porovnávacího měření ve speciální radonové komoře Státního ústavu radiační ochrany.

Organizátoři připravili pro zájemce i tři dvoudenní workshopy zaměřené na vybrané metody a postupy aplikované při specifických terénních měřeních (měření objemové aktivity radonu v jeskyních, radonová diagnostika objektu a přístrojové vybavení pro měření objemové aktivity radonu v interiéru stavby, stanovení radonového indexu pozemků). Všechny tyto workshopy se setkaly s velkým ohlasem.

Svým způsobem vrcholem letošního ročníku se ovšem stal telemost mezi pražskou konferencí a současně probíhající konferencí **Mezinárodním radonovým sympoziem v Jacksonville, Florida, USA**. Došlo tak nejen k navázání kontaktů mezi organizátory a jednotlivými účastníky, ale aktuální výsledky obou konferencí mohly být prezentovány daleko širšímu okruhu posluchačů. Očividný úspěch a přínos telemostu otevřel i další možnosti do budoucna, kromě opakování telemostu během následujících ročníků lze očekávat i zvýšený zájem o přímé kontakty a spolupráci mezi účastníky pražské konference a konference ze Severní Ameriky.

Další informace naleznete na webových stránkách konference www.radon2007.cz.

Organizátoři 5. Mezinárodní radonové konference

5th Conference on
**Protection Against
Radon
at Home and at Work**
September 9. - 15.9. 2007
Prague, Czech Republic
www.radon2007.cz